

دوره نهم تقيديه

جلسه ۲۱

صورت مشروح

مذاكرات مجلس

(بدون مذاكرات ليل از دستور)

۱۵ شهر بورد ماه ۱۳۱۲ - ۱۵ جمادی الاولی ۱۳۵۲

شماره سال : ۵۳۵

قیمت اشتراك { سالانه } خارج ۱۰۰ ریال داخل ۲۵ ریال
تلك شماره : دو ریال

مطبعة مجلس

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز چهارشنبه ۱۵ شهریور ماه ۱۳۱۲ شمسی (۱۵ جمادی الاولی ۱۳۵۲)

فهرست مذاکرات

(۱) تصویب صورت مجلس	(۵) شور و تصویب لایحه اصلاح قانون تذکره
(۱) شور اول لایحه اجازه تسلیم فرار داد تعریف مهاجم	(۶) معرفی معاون و تقدیم بکفتره لایحه از طرف آقای کفیل وزارت معارف
(۲) تقدیم لایحه تعیین تکلیف مقاطعه های بیش از یکسال از طرف آقای معاون وزارت طرق	(۷) تصویب لایحه اجازه تبدیل اعتبار خرید کتب برای معارف کتبخانه آذربایجان
(۳) تقدیم سه فقره لایحه دو فقره از طرف آقای وزیر مالدیه و یک فقره لایحه اصلاح قانون تذکره از طرف آقای وزیر امور خارجه	(۸) شور اول لایحه تکمیل قانون اوقاف
	(۹) موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس يك ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید)

صورت مجلس روز چهارشنبه ۸ شهریور ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند

(۱ - تصویب صورت مجلس)

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (گفته شد -
خیر) صورت مجلس تصویب شد
(۲ - شور اول لایحه فرار داد تعریف مهاجم)
رئیس - خبر کمیسیون امور خارجه راجع به فرار داد
تعریف مهاجم قرائت میشود

خبر کمیسیون

با حضور آقای وزیر امور خارجه تشکیل و لایحه بمره ۲۱۲۳۵
تقدیمی دولت را مطرح شور و رسیدگی فرار داده و در
نتیجه توضیحات آقای وزیر امور خارجه عین ماده واحده
پیشنهادی دولت را تصویب اینک خبر آن را تقدیم میدارد
رئیس - عین ماده واحده پیشنهادی دولت قرائت
میشود:

کمیسیون امور خارجه در تاریخ هفتم شهریور ۱۳۱۲ ماده واحده - مجلس شورای ملی فرار داد تعریف

عین مذاکرات مشروح سی و یکمین جلسه از دوره نهم تقنینیه

(مطابق قانون ۴ آذر ماه ۱۳۰۵)
دائرة تند نویسی و تصریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده

غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر امیر اعلم - افسر - نازی - فرش - امیر ابراهیمی - شیرازی - عراقی - محمود تاجی
امیر تیمور - طباطبائی بروجرودی - یونس آقا وهاب زاده - شریعت زاده - چاپچی - کورس - مدلل .
دور آمدگان بی اجازه - آقایان : رهنما - اسدی - مرتضی قلیخان یات - استعدیاری - دکتر ادهم - طهرانی - میرزا علی خان وکیلی

سلطانی

تجاوز را که مشتمل بر پنج ماده میباشد باضماف ضمیمه ماده ۷۰ پروتکل امضاء که در تاریخ ۳ ژوئیه ۱۹۴۴ مطابق دوازدهم تیر ۱۳۱۲ در لندن بین دولت شاهنشاهی و دولت افغانستان و استونی و ترکیه و رومانی و اتحاد جماهیر شوروی اجتماعی و لهستان و لتونی منعقد گردیده تصویب ویدولت اجازه میدهد سند تصویب آنرا بصورت اتحاد جماهیر شوروی اجتماعی تسلیم نماید.

رئیس - ماده واحده مطرح است اشکالی نیست. آقایانی که با ورود دستور دوم این لایحه موافقت دارند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. آقای معاون وزارت طرق **(۳ - تقدیم لایحه تعیین تکلیف مقاطعه های پلی از یکسال)**

معاون وزارت طرق - (سلطان محمدخان عامری) - لایحه است راجع به قرارداد های مقاطعه کاری که مدت آنها بیش از یکسال است و دارای تعهد مالی است تقدیم میشود.

(۴ - تقدیم سه فقره لایحه دوله از طرف آقای وزیر مالیه و یک فقره از طرف آقای وزیر امور خارجه)

رئیس - آقای وزیر امور خارجه **وزیر امور خارجه**

وزیر امور خارجه - اول عرض بنده این است که آقای وزیر مالیه گرفتاری زیاد داشتند و کار بخصوص غبراز اینکه بنده حالا میخواهم عرض کنم در مجلس نداشتند تقاضا فرمودند بنده از طرف ایدان دو فقره لایحه تقدیم مجلس شورای ملی بکنم یکی از آنها راجع است به تجدید استخدام دوفتر مستخدم آلمانی که در شرایط نداشتند که موعد کنترات آنها منقضی شده است و چون

هنوز به حاجت بوجود آنها نیستند از مجلس شورای ملی تمنی دارند که استخدام آنها را تجدیداً اجازه بدهند یکی دیگر راجع است باینکه بر اثر اقداماتی که دولت کرده است که خاطر محترم آقایان مسیور است که چه کارخانه های صنعتی متعددی تاسیس شده یا در شرف تاسیس است و امیدواریم که روز بروز این اقدام بسط

تذکره و تمیز و دفاتر به مویق اقتصاد و تاکنون تهیه نگردیده این است که اجرای قانون تذکره نسبت بانبع ایران مقیمین خارجه ممکن ندهد و تا تهیه مقدمات کامل اجرای قانون چند ماهی وقت لازم خواهد بود - نظر باینکه اقتضا دارد در عرض تذکره مخصوص بطبقات مروضه در ماده ۱۹ قانون مزبور تذکره خدمت اعطاء گردد - نظر باینکه مقتضی است باعضاء رئیس دربار سلطنت متکام مسافرت تذکره سیاسی داده شود و نظریات که ضرورت دارد تذکره حاملین وسایط نقلیه و برای کثیر المسافره داده شود علیهذا استدعای تصویب مواد ذیل را بقید فوریت دارد

ماده اول - نسبت به مواد قانون تذکره مورخه بیستم دیماه ۱۳۱۱ اصلاحات ذیل بعمل می آید:

- ۱ - عبارت تذکره مخصوص مبدل بتذکره خدمت میشود
- ۲ - قسمت ۲ از ماده ۱۷ باین عبارت (اعضاء رئیس دربار سلطنت) تبدیل میشود.
- ۳ - قسمت ۱ از ماده ۱۹ نسخ میشود.

۴ - در ماده ۲۴ يك جمله بشرح ذیل اضافه میشود: مأمورین وزارت امور خارجه میتوانند بتذاکر طیاره چی و معاون او و شفر و شاگرد او و همکاری و همچنین بتذکره عادی انفرادی و جمعی ملاحظه در ازاء مبالغ ذیل برای مدت سه ماهه ۲۰ ریال برای مدت شش ماه ۳۰ ریال - و برای مدت یکسال ۴۰ ریال و برای کثیر المسافره صادر نمایند

ماده دوم - قانون تذکره مصوب ۲۰ دیماه ۱۳۱۱ نسبت بانبع ایران مقیمین خارجه از اول آذر ۱۳۱۲ بموقع اجرا گذارده خواهد شد

رئیس - فوریت مطرح است مخالفی نیست آقایان باینکه با فوریت این لایحه موافقت دارند قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. فوریت لایحه مطرح است دران هم اشکالی نیست آقایانی که با فوریت لایحه هم موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. اصل لایحه مطرح و مذاکره در کلیات است. آقای مؤید احمدی.

مؤید احمدی - اگر چه آقای وزیر امور خارجه در فراکسیون توضیحاتی فرمودند لکن بنده خواهم میکنم چیزهاییکه ایجاد کرده است که این مواد تغییر بکنند در مجلس هم توضیح فرمایند.

وزیر امور خارجه - عرض کنم اول چیزی که اینجا تصرف میکنم در قانون و اصلاح میکنم این است که تذکره مخصوص را تبدیل میکنم بتذکره خدمت اگر مراجعه بفرمایید بقانونی که از مجلس شورای ملی گذشته است در سال گذشته چند قسم تذکره که مقرر فرموده اند تذکره سیاسی و تذکره عادی و غیره یکی از آن اقسام را موسوم کرده اند به تذکره مخصوص و ما در عمل و تجربه و در اطلاعاتی که بدست آورده ایم معلوم کردیم که منظوری که از ایجاد و تاسیس يك همچو تذکره داشته ایم بعمل نیاید بعبارة اخیری تذکره مخصوص تقریباً در عادات بین المللی واقع شده است. تذکره يك چیزی است بین المللی

تذکره مسافرت مخصوصاً از برای این است که مسافر بتواند با آزادی و بدون اشکال در ممالک مختلفه مسافرت کند حالا این تذکره که میکنید بین المللی است يك آداب و رسوم بین المللی هم دارد که در هر ممالکتی متصدیان امور تذکره کسانی که باید نظر کنند و رسیدگی کنند میدانند چه باید کرد مثلاً تذکره سیاسی است همه ممالک دنیا میدانند که صاحب تذکره سیاسی کی است و تذکره سیاسی چیست و صاحب آن چه مزایایی دارد و با او چه رفتاری باید بکنند. تذکره عادی هم معلوم است هیچ مزیتی ندارد

همینقدر معلوم میکنند که صاحب آن از طرف ممالکت خودش اجازه مسافرت دارد که مسافرت کند و اشکالی در کار او نیست و يك آدم جسنه و کرسیخته نیست ولی دیگر مزایایی ندارد از تذکره مخصوص چون عرض کردم در آداب بین المللی چندان رواج و شیوعی ندارد و بنا بر این در خارجه مأمورین تقریباً تکلیف خودشان را نسبت بآن تذکره میدانند و بنا بر این هیچ

عمل برای آن گذارده نمیشود این است که ما پیشنهاد میکنیم که این تذکره مخصوص فقط اسمش عوض شود و بشود تذکره خدمت چرا که تذکره است که داده می شود بمنسوخه بن دولت بمنسوخه بن محترم دولت و این يك چیزی است که در سایر ممالک هم معمول است بنا بر این وقتیکه مأمورین خارجه می بینند این تذکره را فوری می فهمند که این چی است و میداند این شخصی است که دولت خودش او را لایق و سزاوار دانسته است که تذکره خدمت باو بدهد راست است که مزایایی که تذکره سیاسی دارد این ندارد ولی معلوم است که دارنده این يك آدم محترمی است و عادی نیست و هر تریبی که به تذکره خدمت در ممالک خودشان میدهند باین تذکره هم خواهند داد يك قسمت دیگری که اصلاح میکنیم آن در قسمت ۲ از ماده ۱۷ است قرائت میکنم:

- ماده ۱۷ - بطبقات ذیل تذکره سیاسی داده میشود:
- ۱ - اعضاء بلافضل خانواده سلطنت
- ۲ - وزیر دربار پهلوی و خانواده او
- ۳ - مأمورین سیاسی و ژنرال قونسولها و قونسولها و رؤس قونسولهای رسمی و خانواده آنها

اینجا بر خوردیم باین مسئله بعد در ماده ۱۸ هم چیز دیگری در همانجا که تذکره مخصوص مقرر شده است که حالا آنرا تبدیل میکنیم به تذکره خدمت در تذکره مخصوص کسانی که باید بآنها تذکره مخصوص داده شود اول اعضاء ولیسه دربار سلطنت و خانواده آنها است ملاحظه کردیم که اعضاء ولیسه دربار سلطنت شایسته نیست که ما تذکره مخصوصی که چندان قانونی بآنذکره عادی ندارد راست است که تذکره مخصوص نسبتاً يك تذکره محترمی است ولی حقیقتاً اعضاء و رؤسای دربار سلطنت مقامشان يك مقامی است که شایسته است بآنها تذکره سیاسی داده شود این است که پیشنهاد میکنم در فقره اول در ماده دوم از قسمت ماده ۱۷ را باینطور تبدیل میکنیم که بجای وزارت دربار پهلوی نوشته شود اعضاء ولیسه دربار سلطنتی خوب وزیر دربار

اگر داشته باشد که مشمول اینجا است اگر نداشته باشد هم که هیچ مشمول رؤسای دربار سلطنت مثل دفتر مخصوص شاهنشاهی مثل تشریفات البته اقتضای دارد که بنای مسافری اگر شد بآنها تذکره سیاسی داده شود سوم میگوید قسمت ۱ از ماده ۱۹ نسخ شود این همان است که الان خواندم که اعضاء ولیسه دربار سلطنت را مشمول تذکره مخصوص قرار دادند چون ما آنجا گفتیم که بآنها تذکره سیاسی داده میشود پس این قسمت دیگر زائد و باید حذف شود فقره چهار این است که در ماده ۲۴ يك نمره بشرح ذیل اضافه میشود ماده ۲۴ کدام است ۲ در باب قیمت ویزا یعنی هر دفعه که مسافر میرود و میآید مأمورین تذکره مأمورین دولت باید ویزا کنند و ثبت کنند آن رویت يك خرجی دارد يك حقوقی گرفته میشود که برای هر دفعه معین شده است در قانون پانزده قران اینجا ما ملاحظه کردیم يك اشخاصی يك طبقاتی از قبیل شوهر و مکاری و ملاح اینها در نواحی سرحدی که رفت و آمد میکنند چون کارشان مسافرت است آنها کثیرالمرافقه هستند در سال شاید صد مرتبه يك شوهر یا يك ملاحی میرود بخارجه و بر میگردد اگر بنا باشد هر دفعه پانزده ریال ویزای تذکره خودش را بپردازد این در سال يك مبلغ کزافی میشود که از عهده او خارج است و این اطمه میزند بمسئله مسافرت و مخصوصاً بتجارت چون این اشخاص البته بیشتر برای تجارت مسافرت میکنند بنا بر این برای رعایت احوال این اشخاص و برای مصلحت تجارت پیشنهاد میکنیم که ویزای تذکره این قبیل اشخاص تقلیل پیدا کنند این است که گفتیم برای سه ماه اگر ویزا بخواهد بیست ریال باشد و برای يك سال چهل ریال يك مرتبه بپردازند و دیگر هر دفعه رفتن و آمدن محتاج به مخارج جدیدی برای آنها نباشد بعد يك ماده دومی اینجا پیشنهاد میکنیم و آن راجع بتمدید مدت اجرای قانون تذکره است نسبت باتباع خارجه چون نسبت بداخله اجرا کرده ایم ولی نسبت باتباع خارجه برای خاطر همانکه در مقدمه هم ذکر شده اسباب و وسائلش فراهم نشده اجازه بخواهیم که تاخیر شود و وعده

در اول آنر معین شود که در این مدتی که ما نمیتوانیم آنرا اجرا کنیم بدون اجازه باشد و رای مجلس شورای ملی محترم بماند و بدون اجازه او بتأخیر نیفتد یکی از آقایان از بنده سؤال میکنند که تذکره خدمت جزء عادات و رسوم بین المللی است یا نه در ضمن عرایضم عرض کردم که غالب ممالک تذکره خدمت دارند و این تذکره خدمت البته مثل تذکره سیاسی نیست ولی يك مزایایی دارد حالا اگر آقایان توضیحات دیگری هم لازم دارند بفرمایند تا عرض کنم.

رئیس - آقای طباطبائی دیا

طباطبائی دیا - در این لایحه چهار فقره اصلاح است که بایستی موافقت حاصل شود یکی مسئله اجراء است که البته وقتی وسائلش فراهم نیست باید تغییر کند یکی هم مسئله رؤسای دربار است موافقت حاصل است و اشکالی ندارد و دیگر راجع است بشوهرها و طیاره چی ما ولی راجع به تذکره مخصوص موفقی که قانون تذکره از مجلس میگذشت در مجلس هم چندان موافقتی با آن نبود چون يك چیز تازه بود و با اصرار خود دولت این تذکره مخصوص ذکر شد ولی بنده عقیده ام این است که موافق توضیحاتی که آقای وزیر امور خارجه دادند در صورتیکه تذکره مخصوص مزایای تذکره سیاسی را ندارد و بلکه در حکم همان تذکره عادی است حالا که اینطور است لزومی ندارد و بهتر این است که حذف شود میفرمایند تذکره خدمت البته خدمت در تذکره هر کس معین است بهر کس تذکره میدهند شغلش در آنجا معین است و بی تعیین شغلش اصلاً تذکره صادر نمیشود حالا در این جا يك تذکره مخصوص بشود هیچ موضوع ندارد و بنده عقیده ام اینست که بکلی اگر حذف شود بهتر است و بعد هم میخواستم عرض کنم که در تذکره خدمت درجات و رتب هم معین میشود یا نه فقط ذکر میشود که این مستخدم دولت است در هر صورت بعقیده بنده اگر حذف شود بهتر است

وزیر امور خارجه - بطوری که در فراکسیون هم خدمت آقایان عرض کردم بودن این تذکره خدمت بهتر است تا اینکه حذف شود باینممنی که همانوقت که قانون تذکره از مجلس شورای ملی گذشت دولت متوجه يك امری بوده است و آقایان نمایندگان محترم هم این نظر دولت را عمل توجه قرار داده اند و موافقت فرموده اند که يك تذکره از برای مستخدمین محترم دولت که نرسیده اند بآن مقامی که تذکره سیاسی بهشان داده شود و آن خصایص را دارا نیستند يك تذکره در دست داشته باشند که باندازه تذکره عادی بی اهمیت نباشد تذکره عادی فقط اجازه مسافرت است دیگر معلوم نمیکند که این آدم حال است فداه است مستخدم دولت است ناچر است کی است همه کس ممکن است تذکره عادی داشته باشد اما تذکره خدمت که عرض کردم در ممالک دیگر هم معمول است این دلالت را دارد که این شخص مستخدم دولت است و از مستخدمین نیست هم نیست و مستخدم بالنسبه محترمی است و آنوقت مزایایی دارد در مزیت دارد يك مزیتش این است که اولاً مجانی است چون مستخدم دولت که از برای مأموریت بخارجه میرود این جهت ندارد که پول ویزا بدهد تا باینجا اینکه يك رعایت احترامانی است بآن آدم میشود خیلی تفاوت میکند يك کسی را که گریه کنی مأمورین تذکره مستخدمین راه آهن اینها به بینند که دولت مقبوضه این آدم اینرا يك آدم محترمی میدانند این خیلی تفاوت میکند مخصوصاً نسبت به ممالکی که روابط دوستانه با دولت صاحب این تذکره دارند این مسائل رعایت میشود همانطور که يك شخص خارجی فرانسوی انگلیسی روسی فلان دارای يك تذکره خدمت بمملکت ما میآیند ما بآن آدم بيك چشمی نگاه میکنیم غیر از آن چشمی که نگاه میکنیم بيك کارگر عادی با يك حمال یا يك طبقاتی که رعایت احترام آنها بر حسب همتی لازم نیست این تأثیر را دارد در آن قسمتی که فرمودند در همان جا در تذکره مخصوص معین است حالا این تذکره مخصوص اسمش عوض میشود ولی خود ماده که

عوض نمیشود در آنجا معین است که بچه اشخاصی میدهند ملاحظه میفرمایید در فقره اولی اعضاء رئیس دربار آن موقوف میشود فقره دوم این میشود که اعضاء رسمی ژنرال قونسولگریها و قونسول و ویس قونسولگری و خانواده‌شان تذکره سیاسی دارند اما اعضاء آنها نایب مثل نایب قونسولگری منشی قونسولگری این يك آدمی است که البته آن اهمیت را ندارد که تذکره سیاسی باو بدهیم ولی مستخدم ما است و وقتی که او را بمملکت خارجی میفرستیم و توقع داریم که نسبت باو يك اندازه رعایت احترامی بکنند مأمورین دولت غیر از آن طبقه مذکوره در ماده ۱۷ که تذکره سیاسی میگیرند و برای انجام مأموریتی بخارج ایزام میشود خوب این دیپلمات نیست قونسول نیست ژنرال قونسول نیست از اعضاء رئیس دربار نیست وزیر سابق نیست ولی يك آدمی است که برای مأموریت خاصی میفرستیمش بخارج اولاً تذکره مجاتی باو میدهم ثانیاً میداند این يك آدمی است که دولتش او را مأمور يك خدمتی کرده است پس آنها مشخص و معین است در تذکره بعضی از آقایان اعتراض فرمودند که خوب در تذکره البته نوشته میشود که این چه کاره است مستخدم است شغلی معلوم است پس این قید چه لزومی دارد نه اینطور نیست اولاً در تذکره ضرورتی ندارد که بجزئیات شغل يك کسی را ذکر کنند زیرا همیتقدر نوشته میشود مستخدم دولت حالا مستخدم دولت يك وقت است که فرائض است و يك وقت است که نایب قونسول است پس وقتی که تذکره خدمت داشته باشد میداند که چه کاره است و دولتش او را برای يك خدمتی فرستاده است و باید رعایت ادب و احترام را دوباره ایش بکنند

جمعی از نمایندگان - صحیح است مذاکرات کافی است
رئیس - آقایان که با ورود در شور مواد موافقت دارند قیام فرمایند

(۱ اکثر قیام فرمایند)

رئیس - تصویب شد. ماده اول فرائض میشود:
ماده اول - نسبت بمواد قانون تذکره مورخه بیستم دیماه ۱۳۱۱ اصلاحات ذیل بعمل میآید:
۱ - عبارت تذکره مخصوص مبدل به تذکره خدمت میشود.
۲ - قسمت ۲ از ماده ۱۷ باین عبارت (اعضاء رئیس دربار سلطنت) تبدیل میشود.
۳ - قسمت ۱ از ماده ۱۹ نسخ میشود.
۴ - در ماده ۲۴ يك جمله بشرح ذیل اضافه میشود:
مأمورین وزارت امور خارجه میتوانند بشناکر طیاره چی و معاون او و شوهر و شاگرد او و مکاری و همچنین بشناکر عادی افرادی و جمعی ملاحظه در ازاء مبالغ ذیل برای مدت سه ماه ۲۰ ریال برای مدت شش ماه ۳۰ ریال و برای مدت يك سال ۴۰ ریال و برای کثیرالمسافره صادر نمایند.

رئیس - اشکالی ندارد آقایانیکه با ماده اول موافقت دارند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم فرائض میشود:
ماده دوم - قانون تذکره مصوب ۲۰ دی ماه ۱۳۱۱ نسبت بانواع ابران مقیمین خارجه از اول آذر ۱۳۱۲ بموقع اجرا گذارده خواهد شد

رئیس - اشکالی نیست (خبر) موافقین با ماده دوم قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. مذاکره در کلیات قانی است. مخالفی نیست؟ (گفتند - خبر) آقایانیکه با مجموع قانون موافقت دارند ورقه سفید خواهند داد
(اخذ آراء بعمل آمده ۹۱ ورقه سفید ندادند)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رای ۹۵ نفر باکثرت ۹۱ رای تصویب شد

۶ - معرفی معاون و تقدیم بکفره لایحه از طرف آقای کخیل و زار معارف

رئیس - آقای کخیل وزارت معارف کخیل وزارت معارف - چون میل داشتم که در وزارت معارف بکفره معاونی که هم فکر با بنده باشد و اداری هم باشد انتخاب شده باشد این است که آقای میرزا سید محمد خان رضوی را بسمت معاونت وزارت معارف معین کردم و این جا خدمت آقایان معرفی میکنم. و بطوریکه خاطر مبارک آقایان مسبوق است بازده هزار تومان از محل کارخانه کبریت سازی اختصاص بخريد کتاب داده شده است چون در قانون بصرح است برای خرید کتاب ممکن نبود که بدون اجازه ائامیه هم ازین محل خرید شود این است که این قانون را بقید فوریت تقدیم میکنم و استدعای تصویب آرا دارم (لایحه را تقدیم نمودند)

۷ - تصویب لایحه اجازه لیدیل اعتبار خرید کتاب برای مصارف کتابخانه آذربایجان

ساحت محترم مجلس شورای ملی بطوریکه خاطر آقایان محترم منحصراً است ضمن ماده ۱۳ قانون متمم بودجه ۱۳۱۲ تصویب فرموده اند آنچه را که از باب صدی دو عایدات خالص کارخانه کبریت سازی آذربایجان تا آخر اسفند ۱۳۱۱ وصول شده و آنچه تا آخر سال ۱۳۱۲ وصول بشود بمصرف خرید کتاب برای کتابخانه تبریز برسد در صورتیکه کتابخانه

مزبور دارای قسه برای نگاهداری کتب نیست و بر فرض هم کتب مذکور خریداری شود ممکن است بواسطه نبودن قسه تا چندی ازین برود این است که تقاضا مینمایم ماده واحده ذیل را بقید فوریت تصویب فرمایند.

ماده واحده - وزارت عالییه مجاز است از محل اعتبار خرید کتب که تحت ماده ۱۳ قانون متمم بودجه ۱۳۱۲ بتصویب رسیده مبلغ بیست هزار ریال با نظارت وزارت معارف بمصرف تهیه قسه و سایر ائامیه کتابخانه تبریز برساند.

رئیس - آقای روحی

روحی - بنده در اصل لایحه عرضی داشتم
رئیس - در فوریت نظری نیست (گفتند - خبر) موافقین با فوریت لایحه قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحد مطرح است. آقای روحی -

روحی - بنده همیشه از موقع و فرصت اغتنام میکنم و بعضی تذکرات که حقیقه مورد علاقه تمام آقایان محترم است عرض میکنم چندی قبل نسبت به تعلیم و تربیت شرحی عرض کردم و امیدوارم مورد توجه شده باشد حالاهم که این مورد پیدا شده با فرط موافقتی که با این لایحه دارم يك عرایضی عرض میکنم زبان پارسی خدمت تاریخی خودش را به اغلب مللک دنیا ثابت کرده است و امروز یکی از زبانهای شیرین دنیا

- اسامی رأی دهندگان - آقایان: حزه نش - علوی - محسن آقا مهدوی - دکتر احتشام - دکتر امیر اعظم - محیط لاریجانی - قنوجی - نواب بزدی - درانی - ارگلی - دکتر طاهری - اقتدار - دکتر ادهم - پنامی - شامرویی - علوی سزواری - مقلی - تربیت - نصف - میرزا محمد خان وکیل - حسنطیبر زادولشاهی - ایزدی - ملکزاده آملی - کفای - حاج محمد رضا بهبهانی مؤید احمدی - اعتبار - میرزا بانس - میرزا موسی خان مرآت - دکتور بهرامی - مرآت استقامتاری - بهبهانی - دکتر قول ایغ استانی - اسکندری - کاررونیان - پارسا - حاج میرزا محمدتعالی فاطمی - فردوسی - خواجوری - عبادت - طباطبائی ویا - نوبخت اعظم زنگنه - طالش خان - مولوی - تخته الاسلامی - بقوانی - نمویی - سید کاظم بزدی - دهستانی - حسن خان فرا گزولو طباطبائی وکیلی - انصافی - دادور - حیدری - برجانی - رهنما - مقدم - جشیعی - دکتر سنگ - فرشی - اقبال - دکتر شیخ ناصری - میرزا طبیحان وکیلی - کاشف - دکتر ضیاء - مسعودی خراسانی - ملک مدنی - احمدی - دکتر سیمینی - میرزائی - حبیبی احمد - سلمانی شیخ الاسلامی - سهرابخان ساکبتیان - صفاری - شریفی - بختیار - محمد حبیبی - مژدهی - اداسی - دکتور لقمان دیر سهرابی - منتقم سنک - بیات - روحی - حاج نقی آقا و عابرازه - هزار جریسی - رهبری .

بهمار مهاید و حقیقه باید روز بروز ترویج کرد از این زبان تا برسد به آن مقامی که حائز بوده است بنابراین وزارت معارف مکلف است در حدود بودجه که دارد يك لغت بزرگ تدوین و تالیف کند حالا ما انتظار داشتیم از کتاب لغت گذشته دائرة المعارف داشته باشد که سایر اصولی را که سایر ملل احساس کرده اند در مملکت ما هم باشد که بدبختانه تا این تاریخ يك لغت جامع که ما بتوانیم امهات لغات را از او استخراج کنیم در زبان مانیت و این خیلی اسباب تاسف است بنده در يك موقعی هم خاطر دارم که اینجا عرض کردم که وزارت معارف میتواند که مأمورین معارفش را مکلف کند که در شهر ها بروند و لغات محلی را جمع کنند و این لغاتی را که در هر جایی مردم مانوس هستند آنها را جمع آوری کنند و با يك توضیحات لازمی بفرستند بوزارت معارف آنوقت ما میتوانیم چندین هزار لغت تازه داشته باشیم و آنوقت بگذریم از دانشمندان را جمع کنند و بنشینند يك فرهنگ جامعی درست کنند و در معرض استفاده مردم بگذارند در زبان عربی برای شیر شاید پنجاه لغت داشته باشند این همبطور که درست نشده است اعراب رفته اند و تمام قبائل و عشایر را دیده اند و پرسیده اند که شما به اسد چه میگوئید آن یکی گفته است اسد یکی دیگر گفته است شبنم آن یکی فلان اسم را گفته است و همبطور زبانان بسط پیدا کرده است ما هم همبطور میتوانیم که تمام زبان پارسی را جمع آوری کنیم و برای هر چیزی لغات متعددی داشته باشیم مثلاً در طهران آب کش میگویند در

اصفهان سماق بالا در کرمان نرش بالا. اینها را در نظر بگیرند و همبطور سایر چیزهای دیگر را جمع آوری کنند مثلاً در دهات آذربایجان در قسمت خلخال خصوصاً و همبطور در قسمت جوگند و نالین و اصفهان اینها بزبان سه هزار سال قبل منکام هستند که همان زبان اجدادشان است و ما میتوانیم در این مراجعات محلریک غالب لغات را پیدا کنیم و برای زبان خودمان يك قسمت بیشتری فائل شویم که تفاسی فعلی زبان ما رفع شود

کلیل وزارت معارف - نواقص معارف ما زیاد است که اغلب آقایان متوجهند ولی آقای روحی بقدری عثلی بمعارف دارند که همینقدر که راجع بمعارف باشد ولی خارج از آن موضوع بخصوص هم باشد بیاناتی مینماید و مذاکراتی میدهند بنده خیلی متشکرم و وزارت معارف هم متوجه این نکته هست اما دائرة المعارف را نمیتواند در ظرف یکسال و دو سال تهیه کرد اگر ما بتوانیم در دو سال يك لغتی که مورد احتیاج عموم است تهیه کنیم خیلی خوبست و البته اقدام هم خواهیم کرد مخصوصاً در این موضوع بخصوص بنده دیروز دستوری داده ام و امیدوارم بتدریج موفق شویم

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
 رئیس - آقایانیکه با ماده واحده موافقت دارند ورقه سفید خواهند داد
 (اخذ آراء بعمل آمده ۸۵ ورقه سفید تعداد شد)
 رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رای ۹۹ با کثرت ۸۵ رای تصویب شد

۸- شور اول لایحه اصلاح و تکمیل قانون اوقاف
 رئیس - لایحه اوقاف مطرح است. مذاکره در کلیات است. آقای طباطبائی دیا
طباطبائی دیا - از مدتی باینطرف انتظار داشتیم که يك لایحه مربوط با اصلاح اوقاف از طرف دولت تقدیم مجلس شود تا اینکه این لایحه بمجلس تقدیم شد. بنده هر چه مطالعه در این لایحه کردم چیز زیادی بر آن قانون سابقی که داشتیم اضافه نشده و منتظر بودم که کبیسوت معارف يك اصلاحات بیشتری را فائل میشدند و متأسفانه نشده اند این است که بدواً خواستم آن مواد قانون سابق را در حضور آقایان فراموش کنم تا معلوم شود که آن قانون سابق با این قانون امروزی چندان فرقی ندارد بلکه به عقیده بنده قانون سابق بهتر بود برای اداره اوقاف. ماده ۶ آن قانون این است: وظایف اداره اوقاف ۱ - تحصیل صورت صحیح از وقفنامه ها و موقوفات مرکزی و ایالتی و ولایتی و بلوکات در کل مملکت ایران ۲ - نظارت کلبه بر اعمال متولیان و نظار و تقفیش در وصول و ایصال عایدات و اوقاف و ممانعت از حیف و میل اولیاء و مباشرین وقف نسبت باعیان و منافع موقوفات و تدارک موجبات آبادی آنها. ۳ - اداره کردن موقوفاتیکه تولیت آنها مستقیماً راجع بشخص سلطان عصر بادولت است. ۴ - مراقبت در صرف عایدات اوقاف بمصارف مخصوصه خودش حسب ما اوقفا اهله. ۵ - اهتمام در صرف منافع موقوفاتیکه مصرف معین ندارد و باید در مطلق بریات صرف شود در مصارف تعلیمات و فوائد عمومیه. ۶ - اداره کردن موقوفاتیکه متولی مخصوص ندارد بدوجب اذن از طرف یکی از حکام شرع و همبطور ماده ۷ این قانون. در هر صورت این قانون سابق است که بنده برای استحضار آقایان نمایندگان محرم قرائت کردم و عقیده ام این است که اگر این قانون را در ظرف این مدت دوات عمل میکردند اوقاف مملکت کاملاً اداره میشد متأسفانه این قانون تا امروز عمل نشده است و حالا يك قانون جدیدی دولت آورده است که تمام آن در قانون سابق هم هست بلکه يك خصوصاتی هم در قانون

سابق هست که در این قانون نیست اساساً معنقدم که اگر دولت بخواهد اوقاف مملکت کاملاً اداره شود و بر حسب آنچه که واقف ملک معین کرده عمل شود ترتیبش این نیست و لایحه فعلی این نظر را تأمین نخواهد کرد فقط از جنبه مالی ممکن است عوائدش بیشتر باشد زیرا در قانون سابق عشریه نبود و در این قانون فعلی يك عشریه برای دولت فائل شده اند حالا در این حیث هم بنده عقیده مند بودم که این لایحه بکمیسون بودجه برود و رفته است و همبطور بکمیسون عدلیه هم از جنبه مجازاتیش برود آنهم رفته است در هر صورت این لایحه با لایحه سابق غیر از اینکه يك جنبه مالی هم دارد چیز دیگری درش ندیدم دولت اگر بخواهد اوقاف را اداره کند با این مأمورین فعلی ما که امروزه در اداره اوقاف هستند اداره نخواهد شد تا حال آنچه معمول بود در يك دلایلی يك رئیس معارف بود اوقاف را هم بهمان شخص مراجعه میکردند و بالاخره واکذار میشد بنظر يك نفر شخص بی سابقه یا با سابقه که چندان اطلاعی نداشت و همین ترتیب اداره میشد که تا بحال شده است اوقاف مملکت مسلماً بایستی اداره شود و در این قانون فعلی امروز هم يك پیش بینی هائی بشود که هم اوقاف اداره شود و هم برای مردم اسباب زحمت نباشد مثلاً مسئله ثبت امروز در سر تا سر مملکت جریان دارد املاک وقف را آنچه که بنده شنیده ام بعضی موارد هم می بینم که شخصی آمده اند و باسم خودشان ثبت داده اند اوقاف محل هم اعتراضی نکرده است وقت اعتراض هم گذشته در صورتی که مسلماً ملک وقف بوده است و بالاخره معلوم نیست که تکلیف اینها چه میشود و در قانون هم پیش بینی نشده است در مسئله مدلول وقفنامه پیش بینی شده است که اگر در مدلول وقف نامه اشکالی پیش آمد اختلافی شد مابین اداره اوقاف و متولیان مراجعه میکنند بخود اوقاف و آن وقت دائرة تحقیق اوقاف يك حکمی میدهد بعد بشخص مینویسند به حکمه صالحه رجوع کنید ظاهر عبارت این است که محاکمه را از سر میگیرند در ظرف ده روز و

اسامی رای دهندگان - آقایان: حسن آقا مهدوی - محبت - بنکدار - میرزا یانس - جیدی - طالش خان - ملک زاده آملی - دکتر طاهری - هزار جری - دکتر ادم - مولوی - حاج تقی آقا رحاب زاده - دکتر بهرامی - طباطبائی دیا - حبیبی - مزنی - طهرانی - لقیانی - بختیار - منعم سنگ - صفاری - صدق جهانشاهی - حاج محمد رضا یوهانی - منصف - شامروزی - تقی الاسلامی - کازرونیان - دکتر گلستان - یات ماکو - همراز - بهبهانی - نریث - سهرابخان ماکینیان - دکتر سنگ - مفتی - حاج فلاحین ملک توابع پردی - میرزا موسی خان مرآت - پور مرتبب - دکتر ملک زاده - میرزا محمد خان وکیل - مرآت - استبداری - آقا رضا مهدوی - شواجری - یارسان - طوی جبرواری - باستانی - مؤید احمدی - کاشف - میرزا علیخان رکیلی - جرجانی - هدایت - حسنعلی میرزا دولتشاهی - فروزی - دکتر ضیاء - نوبخت - امامی - محمد ضیائی - فرشی - دهر سهرابی - دادور - لاریجانی - علوجی - دکتر احتشام - دهستانی - دکتر امیراعلم - دکتر سمعی - کفائی - فتوحی - دیستانی - وهبری - درانی - طباطبائی رکیلی - سلطان شیخ الاسلامی - غیر فرزند - اعتبار - ملک معنی - پشاهی - روحی - کازرونی - میرزائی - اقبال - مقدم - شریفی - دکتر شیخ .

دیگر استیفاف و تمیز هم نیست و در طرف ده روز باید بمعاکم صالحه رجوع کند ولی در مسئله اصل وقفیت که غالباً امروز مبتلا به ماست پیش بینی نشده و غالباً آن شخص که متصرف است میگوید خبر ملک شخصی است اوقاف میگوید این ملک شخصی نیست وقف است بالاخره نماینده اوقاف هم باید دفاع کند بنده عقیده ام این است که اگر باین ترتیب بجواییم عمل کنیم خیلی طول خواهد کشید و اسباب زحمت می شود هم برای دولت و هم برای مردم و عقیده بنده این است حالا که این قانون را آورده اند اصلاح کنند لااقل يك اصلاحات بهتر و بیشتری بکنند که هم برای مردم زحمتی نباشد و هم برای اداره اوقاف این است عقیده بنده.

کفیل وزارت معارف - بنده هم تصدیق میکنم که قانون اوقاف سابق درست عمل نشده و اگر عمل میشد شاید مقصود دولت و ملت حاصل میشد اینک آقا فرمودند این قانون ناصح است و قانون سابق بهتر است ما الفسای قانون سابق را که پیشنهاد میکنیم قانون سابق بحال خودش باقی است اما وقتی که قانون سابق میگفت که مجبورند متولیان و منصبیان که به ثبت اداره اوقاف برسانند اگر به ثبت میرسانند مجازاتی داشت؟ خیر امروز يك مجازاتی در این قانون برایش معین شده است. عشریه قبل از برای مخارج اداری و تشکیلات ثبت نبود امروز معین شده است اینک آقا فرمودند که ممکن است نماینده اوقاف درست عمل نکنند این مطلب در هر قانونی محل ایراد هست که همی آن قانون ممکن است درست عمل نکند اما تفکیک معارف را از اوقاف این را دولت صلاح ندانست تشکیلات صحیحی بعد از اینکه این قانون بگذرد برای اجرای قانون اوقاف داده خواهد شد اینک فرمودند بتوان ملکیت به ثبت رسانند اند این هم در قانون مجازات عمومی ماده دارد که يك کسی خیانت در امانت کرده از این راه تعقیب خواهد شد و اگر چنانچه نظریات دیگری هم آقایان دارند ممکن است پیشنهاد فرمایند در کمیسیون مذاکره میکنیم و

احتیاجات صحی زیاد است در مملکت که ما نمیتوانیم ده يك مرضی و محتاجین صحی خودمان را معالجه کنیم یا شفا بدهیم و همچنین راجع بمعارف که منتهای آرزو و آمل ما این است که در این مملکت تعلیمات ابتدائی عمومی و اجباری بشود علاوه برای تحصیلات متوسطه و عالی هم مدارس متوسطه و عالی بقدر کفایت در مملکت تأسیس و دائر بشود و این هم البته محتاج است يك بودجه خیلی زیاد و مخارج گزافی و همیشه این نظر میرفت که شاید از راه اوقاف يك قدری کمک باین آرزوها و آمل ما بشود و بنده هم یکی از آن آرزومندانی بودم که این مقصود حاصل بشود و پیشرفتهای در این قسمت بعمل باید. در این لایحه که تقدیم شده است البته يك نسبی از صجه برده شده است يك مقداری هم از برای صجه منظور شده است اما آرزوی شخصی بنده را تأمین نمیکند و عقیده شخصی بنده کافی نیست و با احتیاج فوق العاده که صجه ما امروزه دارد و اگر بخواهم شرح بدهم باید روزها این جا ایستاده و از منافع صجه و معارف که برای همه آقایان روشن است و احتیاجاتی که باین دو شعبه داریم صحبت کرد ولی بنده اکتفا می کنم بهمان معلومات آقایان و عرض میکنم بنده پیش از همه انتظار داشتم که از این راه کمکی بمعارف عمومی و صجه مملکت بشود و بنده عقیده دارم که لااقل يك عشر از عایدات خالص اوقاف برای تعلیمات ابتدائی تمام مملکت اختصاص داده شود يك عشر هم از برای صجه عمومی باقی هم باشد برای آقایانی که مقصودی و منظوری عرض نمیکم نامشروع بلکه مشروعی دارند بنده در آن قسمت وارد نمیشوم و حرفی ندارم و در این قسمت هم يك پیشنهادی تقدیم کرده ام چون شور اول است پیشنهاد را میدهم البته بیرون بکمیسیون و در آنجا مورد شور واقع خواهد شد و آقای کفیل وزارت معارف هم باین نیت اگر موافق خلی زیادی نداشته باشند البته موافقت می فرمایند و امیدوارم از این راه يك کمکی بصجه و معارف عمومی مملکتی بشود.

مخیر کمیسیون معارف (اورنگ) - راجع بمسئله معارف و صجه همانطوریکه فرمودید منظور نظر دولت اولاً همین بود

و در کمیسیون هم این مسئله مطرح بود و همه هم موافق بودند باین منی لکن باین توضیحی که عرض می کنم خاطر حضرت آقای ملک زاده و سایر آقایان مخرم را متذکر میکنم که باین کیفیت منظور آقایان بهتر تأمین می شود. حالا عرض میکنم در این جا در ماده چهارم است که میگوید: عشریه دولت بوسیله مأمورین وزارت مالیه وصول و در حساب مخصوصی گذارده می شود وزارت اوقاف در حدود اعتبار عشریه بودجه تشکیلات و مخارج ضروری ادارات اوقاف را جزء بودجه تفصیلی خود همه ساله تنظیم خواهد نمود مازاد عایدات فوق مطابق نظامنامه که بتصویب هیئت وزراء خواهد رسید صرف امور صحی خواهد شد. پس در ماده چهارم از این عشریه که دریافت می کنند يك مخارجی برای تشکیلات آن میکنند که فوق العاده دقت می شود در کمی آن مخارج باصطلاح در صرفه جویی نسبت به آن مخارج که آرا در نظامنامه بعد ملاحظه می فرمایند که دولت خیلی دقیق و متوجه و ناظر باین موضوع است مازاد این عایدی بقی این عشریه مخصوص و کلاً متوجه بصجه است. این در يك جا است که صرف صجه می شود این از مازاد عشریه که يك قسمش مخارج تشکیلات ضروری اوقاف و بقیه صرف امور صحی می شود. بعد در ماده پنجم ملاحظه فرمایند میگوید: عایدات موقوفاتی که مصرف آن مجهول یا متعذر یا مطابق است توسط وزارت اوقاف صرف خیرات عمومی بعد توضیح میدهد از قبیل معارف و امور صحی والی آخره. اولاً خاطر مخرم همه آقایان نمایندگان مخرم مسبق و مستحضر باشد با احتیاجی که خود دولت دارد در کمیسیون هم مطرح بود و انگاره که در دست هر يك از آقایان هست اوقاف خیلی خیلی زیاد است (کازرونی - بندریچ کم می شود) بخند نمایندگان آقای کازرونی استدعا می کنم توجه فرمایند چون يك موضوعی است که باید حل بشود این سه رقم اوقافی که در این جا ذکر شده که مصرف آن مجهول یا متعذر یا مطلقاً باشد فرض فرمایند يك موقوفه ایست که مصرفی دارد ولی الآن من نمی خواهم این معنی را توضیح بدهم الآن متعذرت مردم یا لااقل اولیاء موقوفه یا دولت یا همه که آن مصرف را در موقع و در مورد خودش صرف

کرده باشند این يك رقم از موقوفات است و نظیر آن هم خیلی زیاد است یا مصرفش مجهول است عرض کردم توضیح زیادی در این باب نمی‌دهم بعضی از موقوفات هم هست که بواسطه منقود شدن وقف نامه یا بواسطه علل دیگر الان مصرفش مجهول است یعنی آن اشخاصی که الان دارند اداره می‌کنند در چه مورد باید صرف شود یا مطلق بر است مطلق بر هم در مورد موقوفاتی است که بسیار بسیار زیاد است در ملک آنوقت این سه عایدی که خیلی معتد به است مصارف این فقط و فقط از برای این قبیل از امور است اول مصارف بعد امور صحن این که لفظ مصارف را در اول قرار داده اند با يك دفعی اینجا این جا اینطور تنظیم شده (کارروئی - بنویسید مدارس) مصارف مطلق است (کارروئی - تأخر هم جزو مصارف است) نه قربان اینجا معرفی درش نیست بعد هم امور صحن و سایر کارها از قبیل بنا و تعمیر مساجد و مدارس و احیاء و ترمیم قنوات عمومی و تعمیر ابنیه تاریخی قدیمی و در تقدیم و تاخیر تمام این الفاظ دولت منظوری دارد که مصارف اول گذاشته بعد امور صحن پس بنا بر این مقدمه در دو ماده از دو قسم عایدی باین دو مصرف میرسد از يك عایدی منحصرأ بامور صحنه میرسد از قسم ثانی هم بامور مصارف و صحن میرسد جمع این سه قسم هم که عرض کردم با تخمینی که در خارج داریم از منظور آقا زیاد تر است منظور آقا این است که يك عشر از عایدات خالص خرج دروقته بقول معروف ولی این جا با انکاره که دولت در دست دارد قطعاً زیاد تر از منظور آقا عاید صحنه خواهد شد همینطور مصارف پس با این مقدمه البته آقا هم راضی خواهند شد و از این پیشنهاد هم صرف نظر خواهند فرمود و همین معنی که در نظر دارند نامین شده است منظور دولت هم بهتر نامین شده است.

رئیس - آقای روسی

روسی - عرض کنم که بنده عقیده داشتم که این لایحه قبلاً بفرما کیون می آمد تا در اطرائش اظهارات

است که در شهرها هیت و خیلی زیاد است در طهران هست در کرمان و اصفهان و خراسان خیلی زیاد است در تمام شهرها يك قنوتی هست که آبش وقف است و مخصوص بشهر است این را هم بنده عقیده ام این است که واگذار کنند ببلدیه شهر و واگذار کنند بر رئیس بلدیه شهر که این موقوفات را اداره کند آباد کند و آبش را بفر برساند و این جا هم دست اوقاف از قنوت کوفاه بشود و واگذار شود ببلدیه در قانون پیش هم يك قسمت دیگر بود. چندین قسم است که نام نداشت مثل املاک بلا متولی که دولت اداره میکند تا وقتی تکلیف قطعی آن معلوم شود. عرض دیگر بنده این است که چندین سال است دولت نیم عشر دیگر در قانون گذشته هم باز نداشت دولت که نیم عشر را بگیرد ولی در مجلس این قسمت بلا تکلیف ماند. مردم عادت کرده بودند و میدادند حالا بلا فاصله يك عشر کرده اند دولت هم مطابق اصولی که دارد در اینجا میگوید میگیرم و صرف خیرات و میرات از قبیل مصارف و صحنه میگیرم بسیار خوب ولی چه عیبی دارد که این دو عشر باشد همین ندارد (کارروئی - خیلی اهمیت دارد آقا) برای اینکه صرف سایر امور مملکتی که میشود صرف خیرات و میرات میشود و این حقیقتاً مطابق میل و نظریات واقفین است که دولت بصحت عمل میکند و باز هم بنده تکرار میکنم بیان نماینده محترم آقای دکتر ملک زاده را و عقیده دارم که از این محل باید يك عشرش را صرف تعلیم اجباری عمومی بکنند يك عشر آن را هم صرف امور صحن و باز بنده تکرار میکنم بالاخره مملکت ملتی میخواهد وطن پرست و سالم و این را نمیتواند تهیه کند جز بتعلیم و نظام اجباری - البته نظام وظیفه هست و تعلیم اجباری را هم که مقدمه آن است باید ایجاد کنند (صحیح است) که جوانان ما را تربیت کنند و بنده عقیده ام این است که باید دو عشر بگیرند و این را صرف تعلیم اجباری و تهیه معلم و صحنه بکنند. بعضی دیگر مسئله ثبت موقوفات است. الان چندی است از ابتدای ثبت با جدید و نوجوی که

آقای وزیر عدلیه دارند و قانون ثبت را آورده اند و مجلس شورای ملی وضع کرد مهذا غالب املاک وقف را بعنوان ملك ثبت شده است این را باید دولت يك اختیاری داشته باشد بلکه صورت بخواند از نمایندگان اوقاف در ولایات از منصوبان و متولیان موقوفه بخواند که از موقوف علیهم و از متولیان و از اداره ثبت صورت بخواند و نگذارد که سرمایه ملی دستخوش هوی و هوس اشخاص بشود دقت کند رسیدگی کند نگذارد این سرمایه ملی دستخوش اغراض اشخاص بشود زیرا این حقیقت سرمایه ملی است و ما میتوانیم از این راه صحنه و مصارف و قسمت های دیگر مملکتمان را آباد کنیم تأمین کنیم. بکسب دیگری هم که در این قانون پیش بینی نشده است این است که بعضی از محصلین بی بضاعت يك کمک خرجی در ولایات از محل اوقاف مدد معاش داشته اند و در این قانون بکلی بی اسم است آنها هم بی بضاعت و فقیرند و از این راه اعاشه میکنند يك کمک خرجی است بتحصیل آنها و اگر کمک نشود آنها بی نان میمانند و این اسباب این خواهد شد که آنها نتوانند ادامه بدهند بتحصیلات خودشان این يك قسمت از عراض بنده بود که چون یادداشت همراه نیست بطور خلاصه اینها را فقط عرض کردم و اگر ضرورت داشت باز هم در شور دوم عراضی خواهم کرد

ولیر عدلیه (آقای داور) - بیانات نماینده محترم در آن قسمتی که ابتدا ذکر کردند که خوب بود این قضیه بدو در فرا کیون مطرح میشد بعضی از آقایان هم ضمن نطق ایشان بطور خلاصه جواب دادند که هنوز هم فرصت هست که اگر آقا یا سایرین نظریاتی دارند در کیسیون اظهار کنند بیاورند حرف بزنند پیشنهاد بدهند بالاخره در شوری است لایحه و در شور دوم هم ممکن است آقایان محترم نظریاتشان را بفرمایند و مباحثه کنیم در اطراف موضوع. اما راجع به تذکراتی که داده شد يك قسمت این بود که یکجا در ملك موقوفه حاکم محل را متولی قرار داده اند و در اینجا تکلیفی برای این موضوع معین نشده است

بر فرض هم که نوشته شده باشد میشود جوابهای مختلفی باین موضوع داد یکی اینکه ممکن است پیشنهاد کنند از برای این قبیل موارد چه چیز بنظر ایشان میرسد که ما هم همانطور بکنیم و از طرف دیگر بنده در عمل تصور میکنم که هیچ اشکالی نداشته باشد فرض کنیم که حاکم محل را معین کرده اند که متولی باشد البته این شخصاً که میبود موقوفه را عمل کند خودش میبود وزارت کند خودش میبود آبیاری کند که وقتی تغییر مأموریت میدهد آرمین و آن محصول بیفتد البته يك کسی را گذاشته است آنجا و با اجازه داده است بر فرض هم که حاکم ده روز بزرده روز در آنجا نبود دیگران سرپرستی میکنند تا وقتی که حاکم بیاید البته آن عملیات سابق را انجام و ادامه میدهند (صحیح است) مهذا اگر تصور میفرمایید حقیقتاً مسئله اساسی است و راهی باید پیدا کرد آن راهی که منطقی و عمل نشان میدهد پیدا کنید پیشنهاد کنید البته ما هم میبینیم اما مطلبی که بنظر بنده خیلی برجستگی داشت با اصطلاح معمول در بیانات آقا دو قسمت بود یکی این بود که عشر خبلی کم است و دو عشر باشد یعنی عبارت را وفق شروع کردند بنده خیال میکردم میخواهند بگویند بعد از نیم عشر يك عشر یکمرتبه خیلی زیاد است و طرز بیان شان این بود که يك مدعی نیم عشر میگویند بعد مدتها بهش عمل بندد حالا یکمرتبه يك عشر کردن خیلی زیاد است اما ایشان فرمودند يك مرتبه که يك عشر خیلی کم است و دو عشر باشد در صورتیکه بنده خیال میکنم خیلی کم نیست (صحیح است) خبر روی همین منطبق و نظری که گرفتید کم نیست (طهرانی - زیاد هم هست) بلی بفرمایند آقای طهرانی زیاد هم هست ولی بنظر دولت خیلی کم نیست (صحیح است) عرض کنم که خبر دولت نه نظر افراط را خواسته است بگوید نه نظر تقریط را خواسته است پیروی کند (صحیح است) خواسته است خیلی معتدل باشد و خواسته است دولت در اینجا يك نظارتی که بتفع اوقاف است آن را ببندد بگوید (صحیح است) و مخارجی

را هم که از این راه ایجاد میکنند آن را هم سعی کند از راه خود آن در بیاورد آقایان هم البته این نکته مهم قانون گذاری را در امور مالیاتی خوب خودشان توجه فرموده اند که باید همیشه مقنن سعی کند از برای هر خرجی حتی الامکان از کسیکه آن خرج را تولید کرده است بگیرد نه از کسان دیگری که تولید آن خرج را نکرده اند لریماً از برای ثبت املاک دولت يك مخارجی باید بکند این را باید از کسانیکه ملك دارند بگیرد نه اینکه از مالیات عمومی بردارد و خرج آن کند. بعبارة اخری از کسانیکه ملك ندارند بگیرد و خرج املاک دیگران بکند (صحیح است - کازرونی - احسن) همینطور وقتیکه شما میخواهید نظارت در امور موقوفه بکنید و موافق هم هستید و قطع دارم که همه آقایان موافق هستند با نظارت در آن (صحیح است) خوب باید خرجش را بیابند و از بودجه عمومی بکنند؟ نه باید آن ملکی که احتیاج بنظارت دارد ملکی که این نظارت را تولید و ایجاد کرده است آن ملك بدهد مثل سایر مخارج مثلاً همانطور که خرج قناتش را میدهد خرج خرابی و تعمیراتش را میدهد يك عشر خرج نظارت را هم باید بدهد همانطور که برای جلوگیری از يك خرابی های دیگری هم يك چیزی میدهد و این يك عشر را هم تخمین کرده اند که اگر بنا باشد کمتر باشد میبرد دولت هم نظر ندارد از اینجا چیزی ببرد نمی برد (صحیح است) اگر هم چیزی اضافه آمد از مخارج البته اینجا معین شده است که باید بچه مصرف برسد بنا بر زمین بنده خیال میکنم آقایان مطلب را از نقطه نظر این اصلی که عرض کردم ملاحظه فرمایند و به بینند که چقدر خرجش است. يك وقتی است که شما میگویند خرجی ندارد و بهتر است بگذارید همینطور باشد این بنظر بنده بگذردی از روی بی اطلاعی است بهتر است بگذارید تشکیلش شروع شود و عمل بشود اگر بعد از مدتی دیدند نمیشود و مخارجش خیلی کم است و این خرجی هم که از مازاد مخارج بدست می آید که صرف این قبیل امور که عرض شد بکنند خوب نیست کافی نیست باید برگرداند

موقوفه خوب این اینهم چیزی نیست بالاخره آنطور می کنند می آیند و بمجلس میگویند که آنطور میکنند ولی بالاخره وقتی که شما يك خرجی را ایجاد میکنید باید فکر این را هم بکنید که عایدات راهم زیاد بکنید که متناسب بندد و رفع احتیاجاتی راهم که منظور نظرتان است بکنید و این متناسب بود که دولت آمد و نیم عشر سابق را کافی ندانست کافی هم نمی داند اما اینکه بیایم دو عشر بکنیم - ما که گفتیم نظر هم معلوم است که برای چه این را میگیریم. در درجه اول برای خرج نظارت میگیریم. برای این رسیدگی که میکنیم اداره که تشکیل میدهم تحقیقاتی که از برای نظارت می کنیم و خیال می کنیم يك عشر کافی است حالا بعضی از آقایان میگویند کم است ولی بنظر ما کافیست حالا میفرمائید بیشتر بکنند و يك عشر دیگر هم بگیرند دولت با این نظر موافق نیست و عقیده دولت این است که تا آنجا و آن اندازه که ممکن است باید سعی کرد و با نظر اشخاصیکه املاک و دارائی خود را وقف کرده اند برای مصرفی نظر آنها را محترم شمرد. بنده تصور میکنم که آقایان رو بهمرفته هم موافق با این اصل کلی باشند و وقتی که این اصل را ما خواستیم محترم بشماریم دیگر بنده نمیدانم سایر استدالات آقایان را چطور جواب بدهم بر گردیم در این موضوع چون بنده اینطور احساس میکنم که اکثریت قریب با آقایان با احترام این اصل که عبارت از حفظ احترام نظر اوقاف است موافقت دارند (صحیح است - صحیح است) بنا بر این بنده محتاج با استدلال نیستیم اما میرویم باینکه در این مدت جریان ثبت املاک يك اشخاصی بوده اند و رفته اند املاک موقوفه را بملکیت به ثبت داده اند و گذشته است خیلی ممکن است البته مواردی هم بوده است و اداره اوقاف هم متوجه نبوده است و اعتراضی هم داده است و در جریان محاکمه است ولی خوب باید بهتر این است که اعتراضشان را هم پس بگیرند علیه هم البته مدعی کسی نیست و اعتراضشان راهم

پس گرفته اند حالا ملك هم ثبت شده اینهم - ا چیز هائمی است که همه اطلاع دارند اطلاع هم نداشته باشند شخص میتواند بطور کلی بگوید هست ولی خوب چه باید کرد میخواهیم به بینیم چه میکنیم چون يك حرفی زدند اینجا آقای روحی که بنده هیچ از ایشان انتظار نداشتم بنده آقای روحی را مؤمن و معتقد بچند اصل اساسی در امور زندگی سیاسی می دانم و هنوز هم میدانم یکی از آنها عبارت از این است که باید در زندگی صاحبان املاک اشخاصیکه مالك هستند اطمینان بآن وضعیت خودشان داشته باشند (صحیح است) و ثبت املاک از این نقطه نظر خیال می کنم (خودشان هم البته صحبت میکردند و میگفتند) چیز مفیدی است و يك چیزی است که باید حفظش کنیم خوب هر اصلی را وقتی آقا شما خواستید اجرا کنید در عمل هم ممکن است که يك اشخاصی سوء استفاده کنند. قانون يك طریقی در برابرش گذاشته است اگر از همان طریقی عمل شد بهتر و اگر نشد نباید حرفش را زد خوب اگر امروز شما راجع باوقاف صحبت مینمایید که يك املاکی موقوفه بوده است و اشخاصی رفته اند ملك را برده اند و از آن طرق قانونی و مواد مخصوصی که پیش بینی کرده ایم و گذاشته شده از آنها هم نمیشود رفت و نتیجه گرفت حالا میایم اختیار بدهیم بدولت (بنده شنیدم بگوش خودم) خوب اختیار بدهیم که چه ۱۱ اختیار بدهیم که باید بملك موقوفه بگوید که این ملك ثبت شده موقوفه بوده همچو چیزی را راضی نشوید شما بوقاف این کار بر نمیخورید پس باید آمد و يك شمع گرفت زیر اداره ثبت اسناد و همه را آتش زد (صحیح است) پس بنده خیال میکنم آقا آن چیزی که از برای مملکت پیش از اوقاف و پیش از املاک موقوفه از زمین رفته اهمیت دارد این است که بقواتین مملکت اهمیت بدهیم (صحیح است) ولی مهذا ما پیش بینی کرده ایم که اگر يك منولی آمده است يك ملكی را به ثبت داده است یا اینکه کسی او را وادار کرده است که به ثبت بدهد این شخص قابل تعقیب است و مجازات میشود و اقدر در حبس میماند که افرای جبران کند یا بر این بنده عقیده ام این است

و خیال میکنم که اگر این موارد صحیح باشد از راهش وارد شوید مسئله ایست ولی خواهش میکنم در هیچ موردی راجع به هیچ ملکی کاری نکنید که ثبت اسناد اعتبارش ازین برود

روحی - اجازه میفرمائید بنده توضیح نظامنامه دارم

رئیس - بفرمائید

روحی - بنده خاطر محترم آقای وزیر عدلیه را متذکر میکنم که بنده هیچوقت عرض نکردم که قانون ثبت اسناد را چه بکنند خبر خیلی قانون ثبت اسناد محترم است. بنده عرض کردم که يك ملك موقوف را که متولی رفته است ثبت داده است حالا دولت يك وسائلی را بر انگیزد که آنها را بمجازات خودشان برساند

وزیر عدلیه - خیلی متشکرم

رئیس - آقای هزار جریبی

هزار جریبی - بنده عقیده ام این است که این لایحه خوب تنظیم شده است و آن چیزی که منظور نظر بنده است این است که باید طوری قانون را نوشت که بامردم کمتر تماس پیدا کند هر قدر بامردم کمتر تماس داشته باشد بهتر است ولی این قانون کاملاً بامردم تماس دارد برای اینکه اگر کسی از موقوفات و اخلاق و عادات مردم این مملکت مطلع باشد میداند که با این وضعیت این قانون بتمام مردم تماس پیدا میکند موادی که این جا تنظیم شده باید طوری باشد که اسباب زحمت مردم نباشد حالا بنده اینجا خیلی ایراد دارم یکی کتباً راجع است باطمینان مردم ببيك خودشان. قانون اساسی مملکت معلوم میکند باینکه قوه قضائیه، قوه مقننه، قوه اجرائیه از هم جدا است وقتی که جدا میکند در آنجا شرح میدهد که قوه قضائیه عبارتست از عدلیه. و در این جا این ماده دوم این قانون صریحاً این را ننوکرده است وقتی که بنا شد قوه قضائیه ما عدلیه است پس تمام گفتگوهای ما در عدلیه باید باشد آنوقت مایگوئیم که رئیس اداره اوقاف خودش مدعی است خودش قاضی می شود خودش حکم میکند و حکم او مجری می شود ملاحظه بفرمائید این برخلاف اصل قانون اساسی است و به علاوه آن تماسی که عرض کردم اگر بخواهم تمام آنها را شرح

ترتیب در موقوفات حضرت رضا علیه السلام است و جای انکار هم نیست آنوقت مقروض بود. حضرت را مقروض کردند باینکه های خارجه باین ترتیب فعلی شایسته است آنوقت يك نفر آدمی که مأثور معارف است برود و ناظر اعمال چنین شخصی باشد ۱۵ هیچ نمی شود کرد. حالا شما میگویند مستنی است مستنی را باید بفهمیم بخیر این قانونی است که امروز میگذرد به علاوه این تماس دارد بتمام مردم. قضایات در مملکت فقط و فقط با وزارت عدلیه است هر اداره نمی تواند قضایات کند. خود مدعی نمیتواند قاضی هم باشد این غیر ممکن است و معقول نیست و این قانون با همه مردم اصطلاح دارد. آقا باینکه در ولایات بوده اند اطلاعات از حال ولایات ندارند. مرکز هستند و از وضعیت حاضر و ولایات اطلاع ندارند. فلان مرد که می بندگارش خوش شده است نذر میکند که يك پتی گاو وقفه فلان است این يك گاو می شود سی گاو و این را میگیرد و همه ساله خرج آنجا میکند. یا زمینش فلان طور شده نذر میکند. این راهم جزو موقوفات باید کرد!! بنده میخواهم بپرسم مالها چیست میکنم (اورنگ - خدا نکند) اینکه نازک است البته همه خواهند مرد. وقف میکنم که من حسن باشم برای اینکه اولادم ناخلف است شما میگویند حبس و نلت و همه جزو موقوفات است حالا در اصل موقوفه اگر بخواهم عریضی کنم طول میکند چون گلوم دزد میکند نمیتوان مفصل عرض کنم خود حضرت عالی باید بهتر از بنده بدانید وقف در قوه باب علیحده دارد تا عمل به آن نشود وقف هنوز نشده است وقتی که به آن عمل نشده باشد قضا هم آن را نمی پذیرد اگر بدستورات وقتی عمل شده باشد آن وقف است بنده يك چیزی را وقف کرده ام ولی آنوقت که هنوز به آن مقررات وقف عمل نشده است آن وقف نیست تمام این مسائل را میخواهم رأی بدهیم و مخالف بامذهب قرار شده است و با این قانون از بین میرود حبس دائم و نذر در حکم وقف است!! خوب نذر کرده است که پنداز مردن فلان بشود آنوقت در دو سال - الی صد تومان بفلان جا بدهند این هم جزو وقف می شود این جا میگوید: در ماده شش (هرگاه بین مأثورین اوقاف و متولیان در کیفیت عمل بمذلول

وقف نامه اختلافی تولید شود دائره تحقیق و اوقاف رسیدگی کرده بعد در رأی مبادرت خواهند نمود و متولی که رأی بر علیه او صادر شده پس از رؤیت الی آخر) خوب این خودش قاضی هم باید باشد و این نمی شود. عشره را را من کر ندارم اینجا میگوید وقف نامه شرعاً سندیت ندارد اگر ملکی وقف نیست املاکی است که در میان مردم بدستورات وقتی آن عمل نمی شود و اگر ملکی عملاً وقف است که هست و نمی شود گفت که وقف نیست. واقف وقف میکند برای اولادش این حبس است برای اولادش که اولادش از نزاع کند آنها داخل وقف می شود پس بهتر این است که باین دلالی که عرض کردم این قانون برود بکمسیون و در آنجا مفصلاً در اطرافش مذاکره کنیم در جلسه خصوصی مذاکره کنیم تا توافقش رفع شود بعد باید این جا و رأی بدهیم

اورنگ (مخبر کمسیون) - چنانکه خاطر محترم آقای هزار جریبی مستحضر است و خاطر همه آقایان هم مسبق است این لایحه دوشوری است و مورد و محل دارد که هر کدام از آقایان هر مقدار نظریاتی که راجع باین مواد دارند پیشنهاد بفرمائید البته در کمسیون مشاوره می شود بعد در مجلس مشاوره می شود و مجال برای مذاکره در اطرافش موجود است آقای هزار جریبی یکی دوسه نکته را بطور کلی ذکر فرمودند و عبور فرمودند آن راهم بنده بطور تذکر تذکر بدهم و عبور میکنم. مسئله اول راجع به پان آقای کفیل وزارت معارف بود ایشان آنطور که بیان فرمودید اظهار فرمودند شاید سوء استماع شده سوء استماع شده سوء تعبیر داشتیم سوء تفاهم داشتیم سوء استماع هم پیدا کردیم آن قانون سابق که گذشته بود ایشان بیان کردند که شاید یک نواقعی در ضمنش بوده است که مقدور نبود بطور کامل اجرا شود حالا آن نواقص رفع می شود و بشکل کاملی اجرا می شود این بیان ایشان بود اما راجع بموقوفات حضرت رضا علیه السلام این قانون را توجه بفرمائید در آن دو سطر اول منظور آقا کاملاً ناهم شده است آن را میخواهم توجه بفرمائید: کمسیون معارف در تاریخ پنجم

شهریور ۱۳۱۲ تشکیل و لایحه نمره ۱۰۴۸۰ دولتداجع به تکمیل ۱۰۰۰ (هزار جریبی - اینطور نیست چنین چیزی موجود نیست) این موجود بنده بهتر موجود است یعنی اگر در آن لایحه ندارد محذوف شده است. (راجع به تکمیل اوقاف را) قانون اوقافی که در سنه ۱۳۲۸ هجری گذشته است و بقدرت و قوه خودش باقی است. این لفظ از برای این است که توضیح شود این قانون از برای تکمیل قانون سابق است والا هیچ فردی از افراد ایرانی مسلمان و غیرمسلمان بدین اصل باسرکار اختلاف ندارد موقوفاتی که متولی خاص دارد آن متولی آن موقوفه است الی الاابد مخصوصاً آن موقوفاتی که متولی خاص آن شخص اعلیحضرت هماوردی است اعم از اینکه در خراسان باشد یا در ملایر یا در تبریز کان در هر جای مملکت باشد فرق نمیکند و هیچ قسم مخالفتی در این موضوع گمان نمیکند در مقرر هیچکس و هیچ فرد ایرانی باشد که لایق این باشد که مایحث کنیم و مباحثه در این خصوص بکنیم و اینکه فرمودید این لایحه تماس دارد با عموم مردم خوب اگر لایحه با عموم تماس داشت باید آنرا کنار گذاشت اگر این منطبق باشد فرض کنید که ما قانون سجل احوال بدین مملکت گذرانیم که باید مردم سجل احوال بگیرند هر فردی که متولد شد قبل از اینکه ممیز بشود این قانون سجل با او تماس پیدا میکند چرا که برای اینکه بمجرد اینکه او متولد شد پدر و مادر او باید بایند نام فامیل او را نقل کنند و روز تولدش را ممیز کنند پس تمام قوانینی که با تمام مردم تماس دارد خوب نیست همه قوانین البته تماس دارد با مردم. تماس داشتن قوانین با عموم سبب بدی یا خوبی قانون نمی شود هر چه حاجت است در مملکت انسانی دنبال آن حاجت خودش می رود اعم از اینکه بایکفر تماس داشته باشد یا با تمام افراد مملکت در سایر موارد هم آنطور که ذکر کردند عرض کردم مجال دارید که نظریات خودتان را (همینطور

سایر آقایان) پیشنهاد فرمائید آنوقت در کمیسیون و مجلس صحبت می شود
بعضی از نمایندگان - کافیت

کفیل وزارت معارف - اجازه میفرمائید؛ اگر چه آقای اورنگ با بیان خیلی فصیحی رفع سوء تفاهم را (اورنگ - سوء استماع) بلی سوء استماع را فرمودند بنده هم در تقییب آن عرض میکنم که آن خبری که آقای هزار جریبی فرمودند بنده آن را ادا نکردم مقصود بنده این بود که بدی مأمور دلیل بدی قانون نمیشود حالا ممکن است که يك مأموری باشد که ملك را وقف بکند یا وقف را ملك بکند ولی امروز دولت نظرش این است که نگذارد اینطور مأمورین داخل در کار باشند

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - بنده عقیده ام این است که این قانون قانون مهمی است و ما هم نظریاتی داریم در کلیات و مواد این قانون اگر آقایان خست شده اند پیشنهاد کنند جلسه ختم شود (صحیح است) در جلسه دیگر بنده عرضم را بکنم و اگر هم اجازه میفرمائید که حالا عرض کنم (نمایندگان - خیر خیر جلسه را ختم میکنیم) بسیار خوب پس نوبه بنده محفوظ است تا در جلسه آینده عرض کنم ختم جلسه هم منوط بنظر حضرت آقای رئیس است

[۹ - موقع ود - تور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - ختم جلسه با بنده نیست بنا پیشنهاد ۱۰۰۰ است. منظور هم همین است در کلیات دوازده سیزده فقره اجازه خواسته اند که هنوز باقی هستند و نمیرسد اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم و برای اینکه کارهای جاری ما تاخیر نباشد جلسه را زودتر معین میکنیم یعنی جلسه را یکشنبه تعیین میکنیم سه ساعت قبل از ظهر دستور هم همین لایحه.

(مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اصلاح قانون تذکره

ماده اول - نسبت به مواد قانون تذکره مورخه ۲۰ دیماه ۱۳۱۱ اصلاحات ذیل بعمل می آید:

۱ - عبارت تذکره مخصوص میبدل بتذکره خدمت میشود.

۲ - قسمت ۲ از ماده ۱۷ به این عبارت (اعضاء رئیس دربار سلطنت) تبدیل میشود.

۳ - قسمت ۱ از ماده ۱۹ نسخ میشود.

۴ - در ماده ۲۴ يك جمله بشرح ذیل اضافه میشود: مأمورین وزارت امور خارجه میتوانند بنذاکر طیاره چی و معاون او و شوهر و شاکرد او و مکاری و همچنین به تذکره انفرادی و جمعی ملاحظین در ازاء مبالغ ذیل:

برای مدت سه ماه ۲۰ ریال

برای مدت شش ماه ۳۰ ریال

برای مدت يك سال ۴۰ ریال

و برای کثیر المسافر صادر نماید.

ماده دوم - قانون تذکره مصوب ۲۰ دیماه ۱۳۱۱ نسبت بانواع ایران مقیمین خارجه از اول آذر ۱۳۱۲ بموقع اجرا گذارده خواهد شد.

این قانون که مشتمل بر دو ماده است در جلسه پانزدهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و دوازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

راجع به اعتبار منظوره جهت کتابخانه تبریز

ماده واحده - وزارت عالی مجاز است از محل اعتبار خرید کتب که تحت ماده ۱۳ قانون مشتم بودجه ۱۳۱۲ بتصویب رسیده مبلغ بیست هزار ریال با نظارت وزارت معارف به مصرف تهیه قفسه و سایر اثاثیه کتابخانه تبریز برساند این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه پانزدهم شهریور ماه یکهزار و سیصد و دوازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر